

УДК 141.131

НЕОПЛАТОНІЗМ У ТВОРЧОСТІ АВГУСТИНА АВРЕЛІЯ

Студ. Б.М.Дудник, гр. БШМК-17

Науковий керівник доц. Р.В. Множинська

Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання. Мета - дослідити розвиток неоплатонізму у філософській спадщині Августина Аврелія, визначивши його місце та зміст. Прагнення до визнання, істини, зростання духовності, творче мислення і сміливість пошуку нових ідей, інтелектуальна чесність, критичність і самокритичність розуму, уміння використовувати попередній досвід, вислухати і прийняти іншу думку, якщо вона правильна – такі риси потрібно постійно формувати у собі. Провідне місце в цій світоглядній діяльності займає філософія, яка вирішує ряд завдань із якими інші сфери діяльності впоратись не можуть.

Завдання – Ознайомитися з філософією неоплатонізму у творчості Аврелія Августина. Основним завданням сьогодення постає вивчення спадщини видатних умів людства, ознайомлення з основами їх філософії, діалектикою і логікою творчого мислення, духовно-релігійний контексти.

Об'єкт дослідження. Філософське вчення Аврелія Августина. Блаженний Августин є одним з тих Отців і Вчителів Церкви, чис значення і чий внесок в історію світової культури і цивілізації є визначальним, саме з причини своєї виняткової універсальності. Він не був лише богословом або філософом, він був батьком нової цивілізації і культури.

Методи та засоби дослідження. Основою дослідження є робота із оригінальними текстами Августина, на основі якої можна спостерігати динаміку розвитку його філософської системи через призму досліджуваних категорій.

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів. Живучи у часи запеклих богословських суперечок найбільший мислитель Августин Аврелій (354-430), визнаний в католицькому світі святим, був близький до неоплатонізму. Однак він іноді немов "забуває" про світ умоглядний, і його інтуїції відкриваються проблеми, вирішенням яких досьгодні живе людина. Августин створив яскраву і закінчену богословсько-філософську систему, яка вплинула на подальшу західну думку в цілому і, разом з тим, породила тріщину, яка призвела до розриву між західним і східним християнством.

У своїх працях "Про Трійцю", "Сповідь", "Про Град Божий", що стали згодом основою латинського богослов'я, Августин передбачає ряд сучасних проблем філософії буття і людини (на нього посилаються такі різні філософи, як М. Хайдеггер, К. Ясперс, Е. Фромм, М. Мамардашвілі).

Хіба не близькі нам духовні пошуки людини пізньої античності, що розчарувався в старому, що відчував нестабільність світу навколо, що шукає нових засобів вираження і нової мови, втомленого від індивідуалізму і скепсису і спраглого до одкровення.

Результати дослідження. Аврелій Августин (354—430) — найвизначніший теолог і філософ західнохристиянської церкви. В 370/371 р Августин потрапляє в Карфаген, де починає вивчати античну філософію. Особливо його увагу привертала неоплатонізм і твори Цицерона. Тоді ж він звертається до Біблії, але не розуміє її.

Як філософський фундамент теології Августин обрав вчення Платона і неоплатоністів. Саме ці філософські системи, з його точки зору, найбільш повно і точно здатні обґрунтувати і довести всім істинність християнського віровчення.

Тому він провів серйозну і глибоку роботу з християнізації платонізму і неоплатонізму, зводячи в абсолют ті принципи цих навчань, які відповідали християнству, і відкидаючи ті, які для християнства були неприйнятні. В результаті платонізм і неоплатонізм протягом кількох століть сприймався європейськими філософами виключно в християнізованій, а значить і усіченій формі, заданій йому Августином.

Центром релігійно-філософської концепції Августина є Бог. Грунтуючись на неоплатонізмі, Августин стверджує, що Бог - це нематеріальний, всемогутній абсолют, вище якого не може бути нікого і нічого. Але Августин відкидає неоплатонічне вчення про те, що Бог випромінює весь світ, і тому єдиний з світом. Августин формулює положення про дуалізм Бога і світу, про їх протиставлення один одному. Бог створив світ і абсолютно не залежить ні від природи, ні від людини. Природа ж і людина, навпаки повністю залежать від Бога.

У 384 р. Августин зайняв посаду ритора в Медіолані. У цей час філософський синтез всієї епохи становив неоплатонізм Плотіна, який вважається інтелектуальною підготовкою на шляху до християнства. Побачивши суттєву подібність між неоплатонівським вченням про Друге Начало (розум) і християнським вченням про Слово Боже (логос), він стверджує: «Коли якась річ втратить усе, що добре, то вона перестане існувати... Отже, позбавлене всього доброго є те саме, що – ніщо, тому допоки якась річ існує, вона добра. Отже, все, що існує, добре. А зло, джерела якого я шукав, – це не субстанція, бо коли воно було б субстанцією, то було б добром».

Проблема добра і зла є однією із системоутворюючих для філософського вчення Августина (Блаженного) Аврелія і, можна сказати, формуючою для його власного життєвого шляху. Саме зло як філософська категорія було основним об'єктом інтересу Августина у маніхеїзмі, якому він присвятив аж 9 років свого учнівства. І саме незгода у визнанні онтологічного статусу зла призводить до його розриву із маніхейською традицією та повернення до неоплатонічних ідей.

Августин поступово ввів у християнський світогляд принципи неоплатонізму, тим самим зміцнивши та систематизувавши християнську філософію. Його сумнів у субстанційності зла піднімає цілу низку важливих питань: страху зла, співвідношення зла і свободної волі, відносини зла і добра, їхнього походження, сутності Божого милосердя, меж його можливостей і теодицеї, Божественної предестинації та інших.

Питання добра і зла докладно розглядалося у багатьох працях Августина: від широко відомих «Сповіді» (Confessiones) та «Про Град Божий» (De civitate Dei) до менш знаних «Про порядок» (De ordine), «Про свободну волю» (De libero arbitrio), «Про правдиву віру» (De recta fide), «Про натуру добра» (De natura boni); певні нюанси розуміння обговорюються у творах «Розмови з самим собою» (Soliloquia), «Про християнську доктрину» (De doctrina christiana), «Про трійцю» (De trinitate) та інших.

Висновки. Вчення Аврелія Августина стало визначальним духовним чинником середньовічного мислення, його філософські погляди вплинули на подальше філософське мислення християнського світу Західної Європи. Крім власного вкладу Августина у розвиток філософського світогляду, багато в чому завдяки йому в європейській філософії збереглися і знайшли своє нове життя ідеї Платона і неоплатоністів. Він відкинув класичний підхід греків, заснований на об'єктивізмі, інтелектуалізмі, його підхід був інтроспективним, вольовий він приписував першість над розумом. Такими були основні, але далеко не всі переконання Аврелія Августина.

Ключові слова: Августин Аврелій, неоплатонізм, Бог, християнство, філософія.